

Fos a negre

Hitchcock i Chaney

Jaume Vidal

Hitchcock ha tornat, de manera lenta però segura, com podeu veure a la foto. Aquella afirmació que diu que Aquil·les no arriba a agafar mai la tortuga no és del tot cert; si ho dubtau, només hi ha un manera de comprovar-ho: vosaltres mateixos podeu reproduir la gesta de l'heroi.

Cinc són les pel·lícules programades per al mes de novembre: *La ventana indiscreta*, *Però ¿Quién mató a Harry?*, *Atrapa a un ladrón*, *Falso culpable* i *El hombre que sabía demasiado*. Durant aquest any, en el qual celebrem el centenari del seu neixement, hauré projectat (el mes de desembre hi ha programats 5 títols més) 31 pel·lícules. Hitchcock, va dirigir un total de 53 films, repartits entre l'època anglesa (23) i nord-americana (30). Pens (malgrat les deficiències de distribució) que els films projectats al Centre de Cultura hauran estat un ampli ventall de la part més representativa de la seva filmografia. Hitchcock va ser, sobretot, un investigador i un innovador del llenguatge cinematogràfic, i això en un sentit ample del terme. Dins aquesta dialèctica, les pel·lícules, o és millor dir films? si em permetreu parafrasejar al Sr. Godard, més significatives pel que fal al llenguatge filmic han pogut ser visionades i estudiades un altre cop, per no fer llarga la llista citarem: *The Lodger*, *Blackmail*, *Lifeboat*, *The Rope*, *Stage Fright*, *Strangers on a Train*, *Rear Window*, *Psycho*,...

Hitchcock va viure en la necessitat de renovar-se contínuament, igual que Dionís sentia l'amenaça permanent de l'espasa: la por i l'angoixa de restar obsolet eren obsessions permanents. Seguia el ritme dels temps, volia ser un contemporani i estar sempre a l'avantguarda. Les proves trobades als arxius de la Universal sobre la idea de *Frenzy-kaleidoscope*, apunts per una futura pel·lícula, demostren aquesta preocupació constant.

De les pel·lícules que encara queden per projectar, hi ha tres

títols paradigmàtics de la seva filmografia: *Rear Window*, film que possiblement defineix les seves característiques i idees sobre el cine, el *voyeur* manipulador de titelles i espectadors —estava ben encertat qui va dir que, a Hitchcock, més que no dirigir actors li agradava dirigir espectadors—, l'actor era un mitjà, un simple vehicle; a *Vertigo*, potser la seva pel·lícula més personal, expressa el sentiment de solitud de l'home, el distanciament del món de les dones; i *Psycho* és la consagració, la consolidació com a autor de trencament de formes i codis preestablerts, com per exemple eliminar la protagonista a la meitat del metratge.

Dins el cicle dedicat a la Universal, es projectaran dues joies. Totes dues produïdes durant la dècada dels anys vint, l'època daurada del cinema no parlat: *El jorobado de Notre Dame* de Wallace

Worsley i *El fantasma de la ópera* de Rupert Julian i Edward Sedgwick, pel·lícules importantíssimes dins la història del cinema pels seus valors estètics i formes de producció. Cal ressaltar que ambdues estan interpretades pel gran actor Lon Chaney, que va debutar al cine a les ordres d'Allan Dwan; va ser, precisament, a *El jorobado*... on es va convertir en el model de personatges tarats, descontextualitzats o marginats. La seva manera tan característica d'actuar provenia del fet que sa mare era sord-muda i, per tant, Chaney li havia d'explicar el que passava amb els moviments del seu cos. Quan Charles Laughton va haver d'interpretar el mateix paper de gaperut l'any 1939, va veure un grapat de vegades la interpretació de Lon Chaney per inspirar-se i observar els seus moviments gairebé de dansa. ■

